

Gemeente van Christus,

Met het verhaal van de roeping van Abraham wordt in Genesis 12 op meerdere manieren een nieuw begin gemaakt: na de ontstaansgeschiedenis van deze aarde en wat daarop volgt, begint de schrijver van dit bijbelboek nu aan de ontstaansgeschiedenis van Israël. Met de roeping van Abraham maakt God een nieuw begin. En Abraham zélf doet dat ook: door weg te trekken uit het land en de cultuur en de godsdienst waarin hij is opgegroeid. Het lijkt zo op het oog een onbelangrijke gebeurtenis, een man die wegtrekt om elders een nieuw bestaan op te bouwen. Maar deze man zal later worden beschouwd als de stichter / de oervader van het Jodendom, het Christendom en de Islam. En aldus van enorme invloed worden op de wereldgeschiedenis van de afgelopen tweeduizend jaar.

“Een nieuw begin”, dat wordt mogelijk als iemand de Stem van God leert verstaan. En daar gehoor aan geeft.

Misschien heb je het verhaal daarnet redelijk onbevangen aangehoord: “De Heer zei tegen Abram...”. Natuurlijk, je kent het verhaal. En je weet dat God in het Oude Testament voortdurend van allerlei dingen tegen mensen zegt. Maar vanzelfsprekend is dat spreken van God welbeschouwd niet, toch?

In zijn mooie boekje over Abraham vertelt Nico ter Linden hoe hij als piepjonge dominee zijn allereerste bijbel-les geeft op het kleine, openbare dorpschooltje van Stompeteren.

Hij had bedacht om maar gewoon bij het begin van de geschiedenis van Israël te beginnen: de roeping van Abram. Hij pakte de bijbel en begon te lezen: “De Heer zei tegen Abram...” en net als ter Linden wil gaan vertellen wát de Heer dan wel tegen Abram had gezegd, steekt een klein jongetje achter in de klas zijn vinger op en vraagt: “Zegt God vandaag nóg wel eens wat?”

De dominee schrikt en staat met zijn mond vol tanden. Want dat is inderdaad de vraag: zegt God vandaag nog wel eens wat? Tegen jou bijvoorbeeld? Stel je voor dat God nu niks meer zegt, dan is het ook niet waarschijnlijk dat Hij dat vroeger wél heeft gedaan, toch?

Hoe stel je je dat spreken van God voor? Letterlijk? Zoals ik jaren geleden in een tv-film over Abram zag gebeuren: je zag Abram met een wat zorgelijk gezicht door een woestijnachtig landschap lopen en ineens búldeerde er een stem: Abram!!! Abram schrok zich helemaal wild en keek angstig om zich heen!

Maar als God werkelijk zó massief tegen Abram heeft gesproken, waarom gebeurt dat dan vandaag de dag niet meer?

“De Stem verstaan”, de Stem die een nieuw begin mogelijk maakt, een Stem die jou op een nieuwe weg kan zetten, is in mijn beleving een veel subtieler gebeuren.

Zo’n veertig jaar geleden bracht ik een week door in het Benedictijner klooster Benedictusberg, in Zuid Limburg. Daar leefden toen nog wel zo’n veertig monniken. Met een van hen had ik gesprek over hoe hij in het klooster terecht was gekomen. Tijdens zijn middelbare schooltijd had hij al een bepaald verlangen gevoeld om zijn leven te wijden aan God en in te treden.

Maar hij was er niet zeker genoeg van en besloot eerst te gaan studeren: medicijnen. Toen het einde van zijn studie in zicht kwam, stak ook dat oude verlangen de kop weer op. Opnieuw was hij niet zeker of dat werkelijk de weg was die hij moest gaan. Hij besloot zich te gaan specialiseren. Jaren later was hij internist, klaar om in het ziekenhuis aan de slag te gaan. Opnieuw hoorde hij die fluisterende stem in hemzelf, opnieuw dat ingrijpbare verlangen en opnieuw was het niet sterk genoeg. Hij ging in een ziekenhuis aan het werk. “Maar ja”, zo besloot hij zijn verhaal, “de Heer bleef héngel he!” En zo zat hij inmiddels alweer ruim twintig jaar in het klooster.

Zo subtiel kan die Stem die jou een nieuwe richting uit wil hebben, die jou een andere weg wil laten inslaan, dus klinken. “Als een innerlijk gefluister”, zegt de dichteres Henriëtte Roland Holst.

Als een “stem die de stilte niet breekt”, zegt Oosterhuis in lied 321: “Niet als een storm, als een vloed... komen de woorden van God... maar als een stem die de stilte niet breekt.”

Ik geloof dat Abram op een soortgelijke manier iets van die Stem heeft opgevangen.

Een stem die een aanvankelijk nog onbestemd verlangen in je wakker fluistert. Verlangen naar wát, eigenlijk? Het begint heel indirect: het is Abrams vader, Terach, die een bepaalde onrust in zijn bloed voelt. En op weg gaat, weg uit Ur. En hij neemt Abram en Sarai en zijn kleinzoon Lot en een hele karavaan met zich mee. De reis stukt in Haran. Daar slaan ze hun tenten op en blijven er wonen. Dan sterft Terach.

Maar blijkbaar blijft de Heer ook daar héngele, want een vreemde onrust maakt zich nu meester van Abram. Merkwaardig toch, zou je denken: het ontbreekt hem aan niets, materieel gezien dan. Wát is het nu dat ervoor zorgt dat hij zijn vertrouwde omgeving verlaat en een onzekere toekomst tegemoet gaat? Heilige onrust, noem ik het maar. Ja,- heilige onrust.....

Misschien herken je daar zelf wel iets van, van het gevoel dat je kan overvallen, of dat al lange tijd onderhuids aanwezig is en zo af en toe de kop steekt: **is dit het nu?**

Je hebt ongelooflijk geluk dat je in Nederland geboren bent. Hopelijk heb je ook geluk dat je in een warm gezin geboren bent. Dat je een plezierig dak boven je hoofd hebt. En er elke dag eten voor je op tafel staat. Schoon drinkwater, zomaar uit de kraan.... Een leuke baan misschien ook nog, vrienden en vriendinnen om je heen En toch...is dit het nu?

Iets dergelijks moet Abram gevoeld hebben. Het ontbreekt je aan niets, maar er moet meer zijn. Het kan toch niet zo zijn dat het leven een eindeloze kringloop van opkomen, bloeien en verzinken is? Altijd maar weer opnieuw? Dat de loop van je leven in de sterren geschreven staat. Dat alles is grote mate vastligt, steeds opnieuw? Dat was het levensgevoel van de mensen tóen, in grote lijnen.

Dáár breekt Abram uit en gaat op weg: naar een beloofd land, waar hij zich gezegend zal weten met nakomelingen (Sarai was onvruchtbaar!), een gezegend bestaan zal kunnen leiden. En waar hij zelf anderen tot zegen zal zijn. Gezegend bestaan, dat wil zoiets zeggen als: dat je het leven als heel goed en zinvol ervaart, geloof ik. Omdat voor jou én voor alle anderen mensen in dat beloofde land er vrede en gerechtigheid zal heersen. Een plek onder de zon en eten en drinken voldoende voor allemaal. Zoiets....

En wij in onze tijd? Als wij ons afvragen of dit het nu is?! Waar verlangen wij dan naar, waaruit zou dat “meer” kunnen bestaan? Dat nieuwe begin. In wezen hetzelfde, toch? Een wereld waarin vrede en recht elkaar kussen, mooi beeld van de psalmdichter. Waarin alle mensen in vrede leven.

Elkaar respecteren. Het licht in de ogen gunnen. Met elkaar delen wat we nodig hebben voor een menswaardig bestaan. Een wereld waarin de natuur tot haar recht komt zeker ook! Waarin niet de afgoden van economische groei en streven naar macht de dienst uitmaken.

Waarin het voor ieder weldenkend mens glashelder is dat je bijvoorbeeld niét gaat boren naar gas in Friesland en pijpleidingen gaat aanleggen in de Waddenzee. Toch? Welke “blockhead” kan dat nog met droge ogen te verdedigen, zou ik bijna zeggen?

Misschien kan die Stem je naast heilige onrust ook iets als heilige verontwaardiging influisteren....

Onrust en verontwaardiging die jou in beweging brengen. Je oproepen om zelf een nieuw begin te maken: door anders, bewuster te gaan eten bijvoorbeeld. Je kleding bewuster te kopen.

Anders te gaan wonen. Niet meer voor een habbekrats naar Spanje of de Canarische eilanden te vliegen. Vaker de fiets te pakken ipv de auto.

Meer tijd en aandacht voor de mensen om je heen te hebben.

Meer tijd nemen om stil te staan bij bepaalde vragen: wat werkelijk van waarde is in jou leven, bijvoorbeeld. Wat je aan het einde van je leven graag bereikt zou willen hebben. Hoe je zou willen dat anderen jou in hun hart bewaren, als jij er niet meer bent.

Of dit het leven is dat je zou willen. Hoe jij je in zou kunnen zetten voor een wereld die rechtvaardiger, vrediger, gezonder is.

En misschien, hopelijk, op een dag zul je merken dat je de eerste stap zet. En op weg gaat naar waar die Stem jou graag wil hebben. Voel ook jij je “geroepen om op weg te gaan / om op te staan, te reizen / naar een land dat God zal wijzen.”(lied 832).

Amen.